

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 25 lutego 1997 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. Nr 31, poz. 145, z 1986 r. Nr 42, poz. 202, z 1989 r. Nr 35, poz. 190, z 1990 r. Nr 36, poz. 206, z 1991 r. Nr 104, poz. 450, z 1995 r. Nr 4, poz. 17 i z 1996 r. Nr 100, poz. 461), art. 7 i 28 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. z 1995 r. Nr 65, poz. 333 i Nr 128, poz. 617 oraz z 1996 r. Nr 100, poz. 461), art. 26 ust. 1 pkt 4 dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. Nr 27, poz. 135, z 1989 r. Nr 35, poz. 190, z 1990 r. Nr 36, poz. 206, z 1991 r. Nr 104, poz. 450, z 1995 r. Nr 4, poz. 17 oraz z 1996 r. Nr 100, poz. 461), art. 24 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (Dz. U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250, z 1990 r. Nr 36, poz. 206, z 1991 r. Nr 104, poz. 450 i Nr 110, poz. 474, z 1995 r. Nr 4, poz. 17, z 1996 r. Nr 100, poz. 461 i Nr 124, poz. 585), art. 24 ust. 4 oraz w związku z art. 37 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. — Prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 16, poz. 124 i Nr 25, poz. 187, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1986 r. Nr 42, poz. 202, z 1990 r. Nr 36, poz. 206 i z 1995 r. Nr 4, poz. 17 oraz z 1996 r. Nr 77, poz. 367), art. 4 ust. 6, art. 4² ust. 2 i art. 33 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 i Nr 74, poz. 441, z 1990 r. Nr 36, poz. 206, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 104, poz. 450 i Nr 110, poz. 474, z 1994 r. Nr 84, poz. 385 oraz z 1995 r. Nr 4, poz. 17 i Nr 85, poz. 426) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz. U. z 1993 r. Nr 68, poz. 330, z 1994 r. Nr 25, poz. 86 i Nr 140, poz. 769, z 1995 r. Nr 153, poz. 781 oraz z 1996 r. Nr 111, poz. 532) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 7:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie pracowników stanowi dochód pracownika w gotówce i w naturze, łącznie z kosztami uzyskania i podatkiem dochodowym od osób fizycznych, z tytułu pracy w ramach stosunku pracy, obejmujący wszelkiego rodzaju należności pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty bez względu na źródło finansowania tych należności i świadczeń, z wyjątkiem:

- 1) nagród jubileuszowych (gratyfikacji), które według zasad określających warunki ich przyznawania przysługują pracownikowi nie częściej niż co 5 lat,
- 2) odpraw pieniężnych przysługujących w związku z przejściem na emeryturę lub rentę inwalidzką,
- 3) ekwiwalentów za nie wykorzystany urlop wypoczynkowy,
- 4) odpraw, odszkodowań i rekompensat wypłaconych pracownikom z tytułu wygaśnięcia lub rozwiązania stosunku pracy, w tym z tytułu rozwiązania stosunku pra-

- cy z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy, nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę, skrócenia okresu jej wypowiedzenia, niewydania w terminie lub wydania niewłaściwego świadectwa pracy,
- 5) świadczeń okolicznościowych przyznawanych w formie rzeczowej — do wysokości nie przekraczającej rocznie kwoty, która z tego tytułu została zwolniona od podatku dochodowego od osób fizycznych,
 - 6) wartości świadczeń rzeczowych oraz ekwiwalentów za te świadczenia — wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - 7) ekwiwalentu pieniężnego za użyte przy wykonywaniu pracy narzędzia, materiały lub sprzęt, stanowiące własność wykonawcy,
 - 8) należności przysługujących z tytułu podróży służbowych, w tym dodatków dewizowych, czarterowych i innych wypłat w walucie obcej związanych z podróżą służbową za granicę — do wysokości określonej w odrębnych przepisach, z zastrzeżeniem ust. 1a,
 - 9) należności przysługujących pracownikom z tytułu przeniesienia do pracy w innej miejscowości, wykonywania pracy poza stałym miejscem zamieszkania lub poza stałym miejscem pracy, w tym dodatków i ryczałtów za rozłąkę, strawnego, dodatków godzinowych wypłacanych w przedsiębiorstwie państwowym „Polskie Koleje Państwowe”,
 - 10) ryczałtów i ekwiwalentów za używanie do celów służbowych prywatnych samochodów lub innych środków lokomocji — do wysokości nie przekraczającej kwot, które z tego tytułu zostały zwolnione od podatku dochodowego od osób fizycznych,
 - 11) wartości wyżywienia wydawanego bezpłatnie lub częściowo odpłatnie na kursach i szkoleniach,
 - 12) wartości posiłków regeneracyjno-wzmacniających wydawanych na podstawie układów zbiorowych pracy oraz wartości innych posiłków wydawanych niektórym grupom pracowników do spożycia wyłączenie w czasie pracy bez prawa do ekwiwalentu z tego tytułu w zakładach gastronomicznych, placówkach żywienia przyzakładowego, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, zakładach dla nieletnich, zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, domach wczasowych, marynarzom i rybakom oraz dodatków kalorycznych wypłacanych na podstawie odrębnych przepisów,
 - 13) wypłat należności obliczanych od wielkości efektów uzyskanych przez zastosowanie pracowniczego projektu wynalazczego i za dokumentację dostarczoną bezumownie przez twórcę projektu, przydatną do stosowania projektu, oraz nagród za wynalazczość, a także nagród za prace badawcze i wdrożeniowe,
 - 14) nagród o charakterze szczególnym: za działalność naukową, za osiągnięcia naukowo-techniczne, za wyróżnione rozprawy doktorskie i habilitacyjne, nagród konkursowych, za ratownictwo morskie, za upowszechnianie kultury oraz nagród za osiągnięcia w eksporcie,
 - 15) zasiłków na zagospodarowanie oraz zasiłków osiedleniowych,
 - 16) wypłat przeznaczonych na pomoc zdrowotną dla nauczycieli korzystających z opieki zdrowotnej,
 - 17) jednorazowych odszkodowań z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu albo śmierci oraz odszkodowań za przedmioty utracone lub uszkodzone wskutek wypadku przy pracy, przysługujących od zakładu pracy,
 - 18) świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych,
 - 19) świadczeń wypłacanych z funduszu utworzonego na cele socjalno-bytowe na podstawie układu zbiorowego pracy w zakładach pracy, które nie tworzą zakładowego funduszu świadczeń socjalnych — do wysokości nie przekraczającej rocznie kwoty odpisu podstawowego na jednego zatrudnionego, określonej w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335, Nr 118, poz. 561, Nr 139, poz. 647 i Nr 147, poz. 686),
 - 20) prowizji od zysku przedsiębiorstwa państwowego,
 - 21) wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną, wypłacanych na podstawie art. 92 § 1 Kodeksu pracy, oraz składników wynagrodzeń, do których pracownik ma prawo w okresie pobierania zasiłku chorobowego w myśl postanowień układów zbiorowych pracy lub przepisów o wynagrodzeniu,
 - 22) uposażeń zasadniczych wraz z dodatkami oraz premii i innych należności pieniężnych wypłacanych żołnierzom zawodowym pełniącym służbę w przedsiębiorstwach państwowych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub wykonujących zadania poza wojskiem,
 - 23) odpraw przysługujących w wypadku odwołania dyrektorów przedsiębiorstw państwowych,
 - 24) wypłat części nadwyżki bilansowej członkom spółdzielni w formie oprocentowania udziałów członkowskich,

- 25) kosztów opłacenia przez zakład pracy składek z tytułu zawartych lub odnowionych umów ubezpieczenia na życie na rzecz pracowników dotyczących ryzyk grup 1 oraz 3—5 działu I wymienionego w załączniku do ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62), o ile uprawnionym do otrzymania świadczenia nie jest zakład pracy i umowa ubezpieczenia, w okresie pięciu lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym ją zawarto, wyklucza:
- wypłatę kwoty stanowiącej wartość odstąpienia od umowy,
 - możliwość zaciągania zobowiązań pod zastaw praw wynikających z umowy,
 - wypłatę z tytułu dożycia wieku oznaczonego w umowie
- jeżeli ubezpieczenie to objęto co najmniej połowę pracowników zakładu pracy — jednak do wysokości nie przekraczającej miesięcznie na osobę 7% bieżącej, przeciętnej miesięcznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne przypadającej na pracownika w danym zakładzie pracy,
- 26) nagród za wyniki sportowe, wypłacanych przez kluby sportowe i polskie związki sportowe, oraz nagród za wybitne osiągnięcia sportowe wypłacanych zawodnikom ze środków budżetowych.”,
- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Do podstawy wymiaru składek przyjmuje się również honoraria wypłacane:
- dziennikarzom za pracę dziennikarską przez macierzystą redakcję,
 - pracownikom własnym za prace związane z przygotowaniem, realizacją i organizacją programu radiowego i telewizyjnego w ośrodku telewizyjnym bądź w ośrodku radiowo-telewizyjnym albo w rozgłośni radiowej,
 - pracownikom własnym za realizację i opracowanie filmów w jednostkach do tego uprawnionych lub upoważnionych — do wysokości nie przekraczającej miesięcznie trzykrotnego przeciętnego wynagrodzenia, bez względu na rodzaj umowy, na podstawie której przysługuje honorarium.”;
- 2) § 9 otrzymuje brzmienie:
- „§ 9. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie pracowników zatrudnionych za granicą w polskich zakładach pracy stanowi kwota zadeklarowana przez zakład pracy, nie niższa od przeciętnego wynagrodzenia.”;
- 3) w § 12:
- skreśla się ust. 2,
 - ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:
- „3. Zakłady pracy zatrudniające nie więcej niż 20 pracowników dokonują imiennego zgłoszenia do ubezpieczenia każdego pracownika nie później niż w ciągu 10 dni od jego zatrudnienia. Oddział ZUS może zwolnić zakład pracy z imiennego zgłaszania do ubezpieczenia.
 - Zakłady pracy zatrudniające powyżej 20 pracowników lub zwolnione z imiennego zgłaszania do ubezpieczenia zgłaszają pracowników do ubezpieczenia w deklaracji rozliczeniowej przez podanie łącznej liczby pracowników zatrudnionych w ciągu okresu, którego deklaracja dotyczy.”;
- 4) w § 14:
- w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) liczbę pracowników zatrudnionych w ciągu okresu, którego deklaracja dotyczy, wobec zakładów pracy zwolnionych z imiennego zgłaszania do ubezpieczenia zatrudnionych pracowników.”;
 - ust. 9—11 otrzymują brzmienie:
 - „9. Zakład pracy opłaca składki i przesyła deklarację rozliczeniową za dany miesiąc kalendarzowy najpóźniej do 15 dnia następnego miesiąca, z zastrzeżeniem ust. 10.
 - Zakłady pracy będące jednostkami budżetowymi lub jednostkami gospodarki pozabudżetowej w rozumieniu art. 14—17 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. — Prawo budżetowe (Dz. U. z 1993 r. Nr 72, poz. 344, z 1994 r. Nr 76, poz. 344, Nr 121, poz. 591 i Nr 133, poz. 685, z 1995 r. Nr 78, poz. 390, Nr 124, poz. 601 i Nr 132, poz. 640 oraz z 1996 r. Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496, Nr 132, poz. 621 i Nr 139, poz. 647) opłacają składki na ubezpieczenie pracowników każdorazowo w dniu pobrania z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia. Deklarację rozliczeniową za określony miesiąc zakłady te przesyłają do końca miesiąca, którego deklaracja dotyczy.
 - Oddział ZUS w szczególnie uzasadnionych wypadkach może ustalić dla zakładu pracy, z wyjątkiem zakładu, o którym mowa w ust. 10, inny niż określony w ust. 9 termin opłacania składek i przesyłania deklaracji rozliczeniowej.”;
- 5) § 18 otrzymuje brzmienie:
- „§ 18. Składkę na ubezpieczenie pracowników okrągła się do 10 groszy w górę — jeżeli końcówka jest równa lub wyższa od 5 groszy, lub w dół — jeżeli jest niższa od 5 groszy.”;
- 6) w § 22 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Jeżeli w umowie określono wysokość dochodu z jej wykonywania kwotowo albo w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie stanowi dochód z wykonywania umowy łącznie z kosztami uzyskania i podatkiem dochodowym od osób fizycznych.”;

7) po § 23a dodaje się § 23b w brzmieniu:

„§ 23b. 1. Objęcie ubezpieczeniem, uzależnione od wniosku osoby wykonującej pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo osoby współpracującej, następuje począwszy od dnia wskazanego we wniosku, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony.

2. Jeżeli osoba objęta ubezpieczeniem, o którym mowa w ust. 1, składa wniosek o wystąpienie z ubezpieczenia, ubezpieczenie ustaje od dnia wskazanego we wniosku, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym wniosek został zgłoszony.”;

8) w § 26a w ust. 1 po wyrazach „Przepisy § 20 ust. 1 i” dodaje się wyrazy „2 oraz”;

9) w § 28 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Podstawę wymiaru składki stanowi dochód, łącznie z kosztami uzyskania i podatkiem dochodowym od osób fizycznych, z tytułu pracy w spółdzielni i z tytułu wytwarzania na jej rzecz produktów rolnych przez członka spółdzielni, z wyjątkiem wypłat, o których mowa w § 7 ust. 1.”;

10) w § 37 skreśla się zdanie drugie;

11) w § 38 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Objęcie ubezpieczeniem, uzależnione od wniosku osoby prowadzącej działalność lub osoby współpracującej, następuje począwszy od dnia wskazanego we wniosku, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony.”;

12) w § 42 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Podstawa wymiaru składki, o której mowa w ust. 1, nie może być niższa od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia.”;

13) w § 48 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Obowiązek opłacania składek powstaje od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności twórczej.”;

14) w § 48a wyrazy „z końcem miesiąca kalendarzowego” zastępuje się wyrazami „z dniem”;

15) § 51 otrzymuje brzmienie:

„§ 51. Składka z tytułu wykonywania przez skazanych pracy w czasie odbywania przez nich kary pozbawienia wolności wynosi 32% dochodu za tę pracę, łącznie z kosztami uzyskania i z podatkiem dochodowym od osób fizycznych.”;

16) § 52 otrzymuje brzmienie:

„§ 52. 1. Składka, o której mowa w § 4, na ubezpieczenie pracowników zatrudnionych bezpośrednio w produkcji rolnej, określonej

odrębnymi przepisami, opłacana jest przez zakład pracy w części wynoszącej:

- 1) 36% podstawy jej wymiaru — w roku 1997,
- 2) 38% podstawy jej wymiaru — w roku 1998,
- 3) 40% podstawy jej wymiaru — w roku 1999,
- 4) 42% podstawy jej wymiaru — w roku 2000.

— jeżeli zakład pracy prowadzi gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym lub dział specjalny w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym, z zastrzeżeniem ust. 3—6. W pozostałej części składka jest refundowana Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych z budżetu państwa.

2. Przepis ust. 1 stosuje się także przy opłaceniu składki, o której mowa w § 27, przez rolnicze spółdzielnie produkcyjne i spółdzielnie kółek rolniczych — za ich członków.

3. Przy ustalaniu wysokości składki na ubezpieczenie dokonuje się podziału przychodu na związany i nie związany z produkcją rolną na podstawie dokumentacji szczegółowej tego przychodu.

4. W wypadku:

1) zatrudnienia tych samych osób zarówno przy działalności rolniczej, jak i pozarolniczej lub

2) niemożności ustalenia prawidłowej podstawy wymiaru składki w obniżonej wysokości:

składka w wysokości odpowiednio:

a) 36% i 45% — w roku 1997,

b) 38% i 45% — w roku 1998,

c) 40% i 45% — w roku 1999,

d) 42% i 45% — w roku 2000

— jest naliczana od takich części ogólnej kwoty wynagrodzeń, które pozostają do siebie w identycznej proporcji, jak przychody z działalności rolniczej do przychodów z działalności pozarolniczej.

5. Przepis ust. 4 ma zastosowanie do zakładów pracy nie zobowiązanych odrębnymi przepisami do prowadzenia ewidencji wynagrodzeń.

6. W wypadku nieprowadzenia, mimo obowiązku, lub niewłaściwego prowadzenia ewidencji wynagrodzeń, składka naliczana jest w wysokości określonej w § 4.”;

17) po § 52 dodaje się § 52a w brzmieniu:

§ 52a. Począwszy od dnia 1 stycznia 2001 r. zakłady pracy opłacają za pracowników zatrudnionych bezpośrednio w produkcji rolnej składkę w wysokości 45% podstawy wymiaru.”

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1997 r., z wyłączeniem § 1 pkt 16, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1997 r.

Prezes Rady Ministrów: *W. Cimoszewicz*